

**Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est
(adoptată la Sarajevo, 15-16 februarie 2000)**

COMPACT

PREAMBUL

Noi, membrii Pactului de Stabilitate pentru Europa de sud-est, lucrând pe baza obiectivelor identificate în cadrul "summit"-ului de la Sarajevo și ulterior în cadrul ședinței Meselor de Lucru I, II și III ținute la Geneva, Bari și respectiv Oslo, în toamna anului 1999;

Recunoaștem că, corupția și alte activități frauduloase și criminale:

- sunt dăunătoare stabilității tuturor instituțiilor democratice, erodează statul de drept, încalcă drepturi și libertăți fundamentale garantate de Convenția europeană a drepturilor omului și de către celelalte standarde recunoscute pe plan internațional și subminează încrederea cetățenilor în corectitudinea administrației publice;

- subminează climatul de afaceri, descurajează investițiile interne și externe, constituie o risipă de resurse economice, încetinesc creșterea economică și așadar,

- amenință însuși obiectivul Pactului de Stabilitate.

Convenim asupra necesității de a lupta împotriva fraudei și tuturor tipurilor de corupție, la toate nivelele, inclusiv dimensiunea internațională a corupției, crimei organizate și spălării banilor.

Convenim asupra faptului că lupta împotriva corupției include următoarele măsuri:

- luarea de măsuri eficiente pe baza instrumentelor internaționale relevante existente, în special acelea ale Consiliului Europei, uniunii Europei, Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizației Națiunilor Unite și Grupului de Lucru pentru Acțiune Financiară în problema spălării banilor;

- promovarea unei bune guvernări, prin reforme legislative, structurale și de management, pentru o mai bună transparență și responsabilitate a administrației publice, prin dezvoltarea capacităților instituționale și prin stabilirea de standarde superioare ale eticii pentru funcționarii publici;

- întărirea legislației și promovarea statului de drept prin asigurarea separării efective a puterilor executive, legislative și judiciare și independenței corpurilor investigative și judiciare și prin mărirea capacității de investigație;

- promovarea transparenței și integrității în cadrul afacerilor, prin adoptarea și aplicarea de legi referitoare la luarea și darea de mită, asigurarea de condiții transparente pentru investițiile interne și externe, stabilirea responsabilității corporativă (a persoanelor juridice) și a standardelor contabile internaționale;

- promovarea unei societăți active prin împuternicirea societății civile și mass-mediei independente de a galvaniza acțiunile comunității, de a genera angajarea politică și crearea unui model de onestitate în tranzacții și un climat de legalitate în cadrul societății.

Considerăm că strategiile preventive și participatorii pot amplifica eforturile anti-corupție ale întregii societăți;

Convenim asupra faptului că dezvoltarea unui parteneriat între sectorul public, sectorul particular și societatea civilă este esențială pentru dezvoltarea și susținerea măsurilor de reformă și monitorizarea activităților anti-corupție;

Recunoaștem că organizațiile internaționale, guvernele din interiorul și din afara regiunii și comunitatea de afaceri pot asigura un sprijin valoros la alcătuirea și implementarea unor astfel de strategii anti-corupție.

Luăm la cunoștință că organizațiile de donatori vor asigura asistență tehnică și vor dezvolta sinergii în proiectarea de programe și implementarea lor pe baza parteneriatelor pe termen lung.

Suntem ferm hotărâți să asigurăm integrarea instituțiilor publice și să luptăm împotriva corupției cu multă hotărâre politică și deci convenim să urmărim obiectivele mai sus-menționate și vom cere Coordonatorului Special să vegheze, în cadrul responsabilităților sale, la îndeplinirea lor, ca o etapă majoră și indispensabilă unui efort comun împotriva corupției în regiunea de sud-est a Europei.

ANGAJAMENTE

Fără a prejudicia angajamentele internaționale existente, precum și cele acceptate de țările candidate la UE, guvernele din această regiune vor lua următoarele măsuri:

Adoptarea și implementarea instrumentelor europene și a altor instrumente internaționale

- semnarea, ratificarea și implementarea Convenției Consiliului Europei referitoare la Legea Penală și la Corupție, Convenției referitoare la Legea civilă și corupție și la Convenția referitoare la spălarea banilor și confiscare veniturilor provenite din activități infracționale;
- aplicarea celor 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei și participarea activă în cadrul Grupului de Stat ale Europei care acționează împotriva corupției – GRECO;
- implementarea celor 40 de recomandări ale Grupului Operativ de Acțiune Financiară împotriva Spălării Banilor (FATF) și participarea activă în cadrul Comitetului de Selectare al Consiliului Europei pentru evaluarea măsurilor de luptă împotriva spălării banilor (PCREV);
- luarea în considerație a instrumentelor, legislației, standardelor și practicii Uniunii Europene;
- luarea de măsuri pentru aplicarea principiilor propuse în Convenția OECD pentru Combaterea Mituirii Demnitarilor Publici în cadrul Tranzacțiilor Internaționale și a altor recomandări ale OECD;
- luarea în considerație a Principiilor Directoare pentru Combaterea Corupției și Menținerea Integrității în Rândul Demnitarilor din Sistemul Justiției și Siguranței Naționale, semnate la Forumul Global din 1999 pentru Lupta Împotriva Corupției, ținut în S.U.A.;
- aprobarea încheierii negocierii Convenției ONU referitoare la Crima Transfrontalieră Organizată și acordarea unei permanente atenții inițiativelor globale anti-corupție ale ONU.

Promovarea unei bune guvernări și a unei administrații publice demne de încredere

- întărirea legislației naționale referitoare la achiziții și proceduri, pentru a promova un proces eficient, deschis și transparent de achiziții care să se alinieze cu standardele europene și internaționale;
- îmbunătățirea eficienței, transparenței și responsabilității în pregătirea, punerea în execuție și controlul bugetului pentru conformarea cu practicile internaționale stabilite de Comunitatea Europeană;
- înființarea de servicii publice profesionale și stabile cu personal selectat pe bază de merit și menținerea legalității, integrității și transparenței prin cadre legale eficiente, precum și prin revizuirea juridică a deciziilor administrative în conformitate cu practicile internaționale și promovarea implementării recomandărilor asupra Eticii în Serviciul Public și Codurilor de Conduită;
- înființarea de instituții externe de audit eficiente și de practici la nivelul practicilor internaționale și cu standarde create în comun de către Curtea Europeană de conturi și Statele Membre ale UE;
- întărirea supravegherii parlamentare prin instituții ca Avocatul Poporului și înzestrarea organelor investigatoare cu suficiente resurse umane și financiare și asigurarea transparenței în ceea ce privește sponsorizarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Întărirea legislației și promovarea statului de drept

- luarea de măsuri astfel încât corupția și spălarea banilor să fie incriminate în conformitate cu standardele europene. Legislația trebuie să pedepsească corupția din cadrul organelor alese, administrației publice și în general, din cadrul societății;

- garantarea de despăgubiri pentru victimele corupției și aplicarea eficientă a legislației anti-corupție;
- înființarea de unități specializate anti-corupție, înzestrarea lor cu personal bine instruit și cu mijloace legale și bugetare pentru a investiga și a trimite în instanță cazurile de corupție. Membrii acestor unități trebuie să se bucure de independență, autonomie și de protecție în exersarea atribuțiilor lor, să nu fie sub nici o influență nepotrivită și să aibă mijloace eficiente pentru strângerea de dovezi și pentru protejarea acelor persoane care ajută autoritățile la combaterea corupției;
- întărirea capacităților investigative ale instituțiilor justiției penale prin promovarea cooperării inter-agenții și a investigațiilor comune, cu accent pe investigațiile financiare, luând în considerație legăturile cu fraudă, evaziunea fiscală și infracțiunea economică, asigurând condițiile pentru folosirea de metode speciale de investigație, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și prin asigurarea instituirii adecvate și a resurselor.

Promovarea transparenței și a integrității în cadrul afacerilor

- luarea de măsuri eficiente pentru combaterea dării și lăurii de mită, inclusiv coruperea demnitarilor publici, prin adoptarea și aplicarea de legi referitoare la luarea și darea de mită, luând în considerație instrumentele OECD, UE și ale Consiliului Europei;
- stabilirea unor condiții transparente pentru investițiile interne și externe, cu respectarea principiilor prevăzute în Planul Compact de Investiții al Pactului de Stabilitate;
- promovarea responsabilității corporative pe baza standardelor și principiilor internaționale, inclusiv dezvoltarea și implementarea standardelor moderne de contabilitate, adoptarea de coduri de conduită și stabilirea de canale de comunicație, ca și asigurarea protecției angajaților care raportează cazuri de corupție;
- încurajarea parteneriatului dintre sectorul public și cel privat și susținerea măsurilor de reformă.

Promovarea unei societăți civile active

- inițierea unor acțiuni anti-corupție adecvate, la nivel regional, național și local, cu participarea demnitarilor publici, reprezentanților societății civile, și ai sectorului privat pentru a-și împărtăși din experiența lor;
- organizarea, împreună cu ONG-uri și mass-media, de campanii pentru a ridica nivelul conștiinței publice în legătură cu daunele economice și sociale pe care le produce corupția;
- dezvoltarea de măsuri menite să încurajeze demnitarii publici, victime ale corupției și membri ai publicului să coopereze cu autoritățile în scopul prevenirii practicilor de corupție și extorcare de fonduri;
- implementarea de programe educative menite să promoveze o cultură anti-corupție în societate;
- întărirea rolului mass-media prin legi care să garanteze libertatea de informare, să îmbunătățească standardele etice și profesionale în domeniul jurnalismului;
- să promoveze pregătirea profesională în jurnalismul investigativ și să ofere informații opiniei publice;

IMPLEMENTARE

Pentru implementarea acestui program comprehensiv, țările din regiune sunt de acord cu următorul Plan de acțiune (care este anexat) și vor respecta condițiile prevăzute acolo.

În mod special, țările din regiune se angajează să:

- implementeze imediat acțiunile menționate în secțiunea 7;
- să fie monitorizate și să ușureze sarcina Coordonatorului Special și al Grupului de Comandă Anti-corupție, participând activ la activitățile sale;

- să raporteze în mod individual privind progresul legat de angajamentele lor luate în cadrul acestui Pact față de Grupul de Comandă Anti-corupție și, la cerere, să raporteze și în cadrul ședințelor periodice ale membrilor Pactului de Stabilitate.

Inițiativa ar trebui să dezbuteze cu un număr limitat de probleme, inclusiv cu Planul de Acțiuni pe Termen Scurt ca de ex. sensibilizarea autorităților, societății civile la nivel național și regional; înființarea și instruirea unităților anti-corupție în domeniul aplicării legilor; alegerea demnitarilor publici și organizarea serviciilor publice; definirea cadrului de lucru al regulilor și conduitei împreună cu persoanele implicate în procesul de reconstrucție.

INIȚIATIVA ANTICORUPȚIE A PACTULUI DE STABILITATE PENTRU EUROPA DE SUD-EST

PLAN DE ACȚIUNE

1. Introducere

Obiectivele și principiile Inițiativei Anticorupție a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est sunt prezentate în Compact, care servește, de asemenea, ca suport pentru angajamentul politic. Acest Plan de acțiune descrie implementarea Inițiativei.

Pe baza acțiunilor existente și printr-o mai bună coordonare a tuturor eforturilor, pe baza sprijinului politic la nivel înalt, Inițiativa Anticorupție intenționează să dea un impuls luptei anticorupție în regiune. Inițiativa este focalizată pe câteva sectoare cheie și are un caracter practic. Inițiativa subliniază implementarea “pe teren”, mai degrabă decât să definească principii și standarde, dintre care cele mai multe sunt bine cunoscute.

Deși acest plan de acțiune descris în ce mod Inițiativa se va desfășura în următoarele câteva luni, este foarte deschis tuturor partenerilor și ideilor constructive. Acest plan de acțiune va fi actualizat în mod regulat, de către Comitetul Director.

Inițiativa este bazată pe 4 pilieri:

- mecanisme instituționale;
- evaluările inițiale;
- monitorizare și dialog politic;
- asistență tehnică.

Țările și organizațiile internaționale care doresc să lucreze în comun pentru implementarea Inițiativei Anticorupție vor fi astfel organizate încât să optimizeze eficiența, să împartă responsabilitățile și să promoveze progresul regional.

Deși Compact reamintește nevoia luptei anticorupție și stabilește sectoarele prioritare în care să se focalizeze acțiunile viitoare, totuși situația din fiecare stat al regiunii este diferită. Pentru a se adresa mai bine nevoilor specifice și a găsi remedii adecvate, în fiecare țară vor fi efectuate evaluări.

Progresele reale vor apărea ca urmare a eforturilor permanente și intensive ale autorităților publice ale țărilor regiunii. Pentru a crea o emulație și a crește responsabilitățile, un mecanism eficient de monitorizare este necesar să fie creat pornind de la sistemele existente.

Chiar dacă principala responsabilitate pentru combaterea corupției aparține autorităților publice și societății civile din fiecare țară, comunitatea internațională are un rol cheie de jucat în sprijinirea acestor eforturi, prin organizarea unor programe de asistență tehnică. Astfel de programe ar trebui să-și propună facilitarea adoptării unei legislații îmbunătățite sau noi, programe de pregătire, construcția unor instituții adecvate, precum și alte forme de asistență și muncă în comun.

În final, țările care vor semna această Inițiativă vor întreprinde acțiuni imediate pentru a convinge pe deplin comunitatea donatorilor ca și pe proprii cetățeni de înalta lor hotărâre politică în acest domeniu.

2. Compact

Vezi documentul intitulat Compact.

3. Mecanisme instituționale

În vederea monitorizării implementării Compact-ului, Coordonatorul special al Pactului de Stabilitate va crea un Grup “steering” anticorupție.

În plus, acest grup, va fi, de asemenea, un forum care va face recomandări pentru îmbunătățirea Inițiativei Anticorupție, și căruia îi vor fi adresate orice probleme care ar putea apărea legat de implementarea acesteia.

Grupul “steering” anticorupție va fi prezidat de un reprezentant desemnat de coordonatorul special și va fi compus din următorii membrii:

- președintele;
- 2 membri ai secretariatului;
- un reprezentant al fiecărui membru al Comitetului de conducere;
- un reprezentant al președinției Uniunii Europene cu experiență în domeniul JHA (justiție și afaceri interne);
- 2 reprezentanți din fiecare țară a regiunii;
- câte un reprezentant din fiecare cealaltă țară membră a Pactului de Stabilitate, care este implicată activ în implementarea Inițiativei Anticorupție.

Președintele grupului de lucru al OCDE privind corupția în tranzacțiile comerciale internaționale, președintele GRECO și președintele Comitetului Consiliului Europei pentru evaluarea măsurilor împotriva spălării banilor (PC-R-EV) vor participa la lucrările grupului “steering”, ca observatori. Grupul de conducere poate, de asemenea, să propună președintelui să desemneze alți observatori care să participe la lucrările grupului “steering”.

Lucrările acestuia vor fi stabilite de către președinte, în mod regulat, dar cel puțin o dată la 6 luni. O primă întâlnire va avea loc imediat după întâlnirea din aprilie 2000 a țărilor din Europa de sud-est.

Coordonatorul special al Pactului de Stabilitate va fi asistat de un comitet de conducere, compus din reprezentanți ai Consiliului Europei, OCDE, Comisiei Europene, SUA, Băncii Mondiale și ai Biroului Pactului de stabilitate. Comitetul de conducere va revizui prioritățile și va recomanda strategii.

Consiliul Europei, OCDE și Biroul Coordonatorului Special vor asigura secretariatul Inițiativei Anticorupție, în strânsă legătură cu alți membrii ai grupului de conducere.

În vederea facilitării implementării și monitorizării Inițiativei Anticorupție, țările din regiune vor desemna câte un Înalt reprezentant, numit de către Guvern. Înaltul reprezentant va avea autoritate suficientă pentru a supraveghea îndeplinirea obiectivelor și scopurilor Compact-ului și ale planului de Acțiune de către guvernul pe care-l reprezintă.

Înalții reprezentanți vor avea la dispoziție personalul și resursele necesare pentru îndeplinirea obiectivelor înscrise în Inițiativă.

Masa de lucru din Sud-Estul Europei va revizui periodic funcționarea mecanismului instituțional descris în această secțiune.

4. Evaluări

Obiectivul fazei de evaluare este de a permite atât țărilor din regiune cât și Grupului “steering” anticorupție să contabilizeze atât performanțele anticorupție, perspectivele și tendințele, cât și implicațiile politice pentru guvernele naționale și regiune în ansamblu.

Faza de evaluare va începe imediat după semnarea Compact-ului de către o țară. În cadrul domeniului de specializare, membrii grupului de conducere vor efectua o evaluare a situației din fiecare din țările beneficiare, în termen de câteva luni de la semnarea Compact-ului.

Luând în considerare evaluările efectuate anterior, în special pentru țările candidate la aderarea la UE, această evaluare va permite analizarea nevoilor și lipsurilor țărilor din regiune. Obiectivele sale vor fi de a determina, de la țară la țară (pentru fiecare țară) și pentru subiectele menționate în cele 5 domenii ale Compact-ului, care politici, practici și acte normative sunt similare și care diferă de standardele și practicile internaționale.

Evaluarea va fi făcută pornind de la standardele derivate din documentele internaționale existente, din normele și cutumele europene cele mai bune și se va concretiza în rapoarte ce vor cuprinde constatări, concluzii și recomandări pentru fiecare țară, care vor fi prezentate Grupului “steering” și, dacă se va cere acest lucru, următoarei întâlniri a Mesei de lucru din S-E Europei.

Raportul de evaluare va permite să se stabilească ținte specifice pentru reforme și indicatori ai progresului stabiliți de comun acord, care vor servi la monitorizare. Acești indicatori vor pune țările în situația de a ști când au atins standardele și practicile internaționale.

Evaluarea va fi făcută în coordonare cu agențiile donatoare naționale și internaționale care sunt implicate activ în regiune.

După evaluare, va urma un dialog referitor la politici între evaluator și reprezentanți de marcă ai țărilor. Acest dialog va avea ca scop să definească acțiunile necesare pentru ca țara respectivă să îndeplinească recomandările evaluatorului. De asemenea, va avea ca scop să stabilească calendare realiste pentru implementarea acestor acțiuni.

5. Monitorizarea țintelor și dialogul referitor la politici

Țările din regiune se angajează să efectueze monitorizări periodice ale progresului realizat în vederea atingerii obiectivelor Compact-ului.

Procedura de monitorizare va include evaluări externe, reciproce și autoevaluări și se va desfășura sub forma revizuirilor – investigative. Se va ține cont de progresul deja realizat de către fiecare țară, de procedurile deja existente pentru țările candidate la U.E., de procedurile de monitorizare deja existente (ca de ex. Grupul de lucru împotriva mitei al OCDE, GRECO al Consiliului Europei).

Aceste evaluări stricte vor fi efectuate sub auspiciile Grupului “steering”, care va determina frecvența și scopul fiecărei evaluări.

Statele din regiune vor prezenta rapoarte în ceea ce privește reformele politice și instituționale menite a reduce posibilitățile (oportunitățile) de corupție, în mod special prin folosirea unor indicatori comuni și a unor mecanisme de autoraportare (self reporting).

Grupul “steering” va primi rapoartele de monitorizare, rapoartele naționale și regionale, precum și celelalte informații disponibile, inclusiv (exemplu gratia), nelimitându-se la rapoartele Comisiei UE, OCDE, Băncii Mondiale și Consiliului Europei.

Țările din regiune vor oferi toate datele, personalul, precum și documentele relevante necesare pentru efectuarea reevaluării în conformitate cu legea internă.

În baza acestor reevaluări, grupul “steering” va întocmi rapoarte cu privire la progresul realizat și va face recomandări cu privire la atingerea obiectivelor Compact-ului. Rapoartele de reevaluare, precum și acelea de autoevaluare vor fi făcute publice în conformitate cu practicile internaționale, pentru a împuternici societatea civilă. În acest scop, și în măsura în care este posibil, grupul “steering” va face cunoscute (disemina) rezultatele evaluărilor, ale monitorizării subsecvente și ale automonitorizărilor efectuate de către state, prin orice mijloace disponibile.

6. Asistență tehnică

Organizațiile internaționale și guvernele din afara și din interiorul regiunii, implicate în Inițiativa Anticorupție, vor încerca să ofere asistența cerută pentru a îmbunătăți capacitatea statelor sud-est europene de a atinge obiectivele politice stabilite prin Compact.

În acest scop, furnizorii de asistență tehnică vor organiza, la cererea statelor sud-est europene, programe de asistență cu privire la diferite obiective politice stabilite prin Compact.

Furnizorii de asistență tehnică își vor coordona programele de asistență tehnică și inițiativele, potrivit acestui plan de acțiune, construindu-le pe baza unor programe și inițiative ce sunt deja implementate, evitând suprapunerile și facilitând, oriunde unde este posibil acțiunile comune.

Grupul “steering”, așa cum este stabilit mai jos, va fi informat în mod regulat cu privire la programele de asistență tehnică și inițiativele prezente și viitoare, potrivit acestui plan de acțiune.

Statele din regiune vor face cunoscute cererile de asistență (în scopul de a îndeplini obiectivele politice stabilite prin Compact) și vor coopera cu cei care oferă asistență în elaborarea, organizarea și implementarea programelor și inițiativelor de asistență. Dialogul cu furnizorii de asistență se va desfășura prin intermediul înalților reprezentanți desemnați în fiecare țară.

Țările regiunii au acceptat deja ofertele făcute de comunitatea internațională, inclusiv programe ale Comisiei UE, OCDE, BM și Consiliului Europei (precum programul împotriva corupției și crimei organizate în Europa de Sud-Est PACO).

Furnizorii de asistență tehnică vor asigura în programele lor de asistență ca, pe cât posibil, finanțările externe să fie incluse în bugetele guvernamentale.

Informații referitoare la programele de asistență și inițiative vor fi răspândite în mod corespunzător tuturor sectoarelor interesate prin Cercul Anticorupție creat sub auspiciile OCDE și prin care Rețeaua Anticorupție pentru Economii în Tranziție poate fi accesată, guvernele din regiune vor răspândi această informație. Acolo unde este posibil, inițiativele și programele de asistență vor furniza stimulente pentru o reformă mai rapidă a țărilor, prin aducerea la cunoștința opiniei publice a succeselor în materie precum și prin alte mijloace.

7. Acțiuni imediate

Țările din regiune vor întreprinde următoarele acțiuni imediate:

- desemnarea unui punct de contact, desemnarea unui înalt reprezentant investit de către Guvern care va supraveghea realizarea Inițiativei anticorupție;

- informarea publicului în legătură cu Inițiativa Anticorupție – publicarea și răspândirea cât mai largă, prin mass-media, a textului Inițiativei Anticorupție și a unei declarații privind hotărârea guvernului de a îndeplini prevederile acesteia. Se va sublinia recunoașterea de către guvern a faptului că participarea societății civile este crucială pentru transparența și responsabilitatea sa pe termen lung în regiune;

- transparența în achizițiile guvernamentale – țările vor anunța un program de implementare ale unei legislații revizuite referitor la transparența în achizițiile guvernamentale, inclusiv crearea unui grup național de experți care să lucreze cu membrii Grupului de Conducere în vederea revizuirii legislației existente pentru a asigura conformitatea acesteia cu standardele europene și internaționale;

- primii pași împotriva corupției în asistența pentru dezvoltare – coordonatorul special al Pactului de Stabilitate va furniza numele experților care vor examina eficacitatea măsurilor împotriva corupției în cadrul instituțiilor guvernamentale ce implementează asistența pentru dezvoltare sau activitățile de cooperare internaționale. Raportul, redactat în termen de 90 de zile va fi examinat de către Grupul “Steering”. Raportul va fi dat publicității;

- participarea publicului la Inițiativa Anticorupție – se va publica o invitație adresată opiniei publice, organizațiilor patronale și organizațiilor non-profit (precum asociații profesionale, sindicate și instituții academice) de a participa la activitățile din cadrul Inițiativei Anticorupție;

- acces la informațiile guvernamentale – vor fi anunțate planuri de implementare a măsurilor care să asigure un acces semnificativ al publicului la informații guvernamentale în scopul de a înfățișa în mod concret fapte de corupție.

- furnizarea de date de referință – furnizarea către Grupul “Steering” a unui set standard de informații cu privire la aspecte bugetare și instituționale ca bază la care schimbările ulterioare să fie raportate.